

Nr 91.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till tekniska skolan i Stockholm.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 224) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1944/45 till Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm beräkna ett förslagsanslag av 167 200 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 239, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 18 februari 1944, föreslagit riksdagen att till Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 171 500 kronor, därav 23 589 kronor skola utgå under villkor, att Stockholms stad för samma tid för berörda ändamål, under iakttagande av vad i statsrådsprotokollet anförts, bidrager med enahanda belopp, samt med beräkning, att 480 kronor tillskjutas av Sjöstedtska fonden.

Tekniska skolan i Stockholm omfattar för närvarande *dels* en förberedande konstindustriell aftonskola, *dels* en förberedande konstindustriell dagskola, *dels ock* en högre konstindustriell skola, den senare innefattande en underavdelning för utbildning av lärare i teckning och välskrivning.

Lärotiden skall normalt omfatta, vid den konstindustriella dagskolan ett läsår och vid den högre konstindustriella skolan tre läsår. I sistnämnda skolas underavdelning för utbildning av lärare i teckning och välskrivning är undervisningen delad i en tvåårig kurs, som medför kompetens till teckningslärartjänst vid realskola och därmed jämförlig undervisningsanstalt, och en treårig kurs, som medför kompetens till sådan tjänst vid högre allmänt läroverk samt folk- och småskoleseminarium.

Styrelsen för tekniska skolan har nu framlagt ett inom styrelsen utarbetat förslag till vissa ändringar i skolans undervisning och organisation och hem-

ställt, att förslaget måtte läggas till grund för skolans uppehållande framdeles. Förslaget innebär bland annat följande förändringar.

1. Aftonskolan och dagskolan ombildas till en konstindustriell skola med en lärotid av två år i dagskolan eller tre år i aftonskolan. Vid den senare utsträckes läsåret från 28 till 36 veckor. Läsåret får härigenom samma längd inom tekniska skolans samtliga avdelningar.

2. Högre konstindustriella skolan däremot förkortas till två år och omorganiseras för meddelande av yrkesutbildning inom sju olika fack. I spetsen för varje fackavdelning ställes en avdelningsföreståndare.

3. Undervisningen göres mera differentierad. Föreläsningar anordnas i vidgad omfattning. Nya ämnen införas.

4. Utbildning av teckningslärare sker vid ett med skolan förenat teckningslärarinstitut. Studietiden vid detta blir tre år och föregås av en förberedande kurs på ett år i dagskolan och två år i aftonskolan. Frivillig utbildning för undervisning i manlig slöjd anordnas för teckningslärarkandidater. Frågan om sådan utbildning vid skolan för undervisning i kvinnlig slöjd anses böra ytterligare utredas. Större vikt än hittills lägges vid den pedagogiska utbildningen av de blivande teckningslärarna. Fordringarna för tillträde till teckningslärarutbildningen skärpas betydligt.

5. Rektorstjänsten vid tekniska skolan jämställs i avlöningshänseende med rektorstjänst vid tekniskt läroverk, tillhörande avlöningsgrupp I.

6. Åtta avdelningsföreståndarbefattningar inrättas i stället för motsvarande antal överläraryrkesbefattningar. I likhet med övriga lärare vid skolan skulle avdelningsföreståndarna åtnjuta avlöning per timme men med högre belopp än överlärarna. Vissa befattningar såsom lärare i extra läroämnen ombildas till överläraryrkesbefattningar.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Frågan om en omorganisation av tekniska skolan i Stockholm har länge varit aktuell. År 1938 framlades förslag härtill av 1936 års yrkesskolsakkunniga. Detta har emellertid av olika anledningar icke föranlett framställning till riksdagen.

Det av skolans styrelse nu framlagda förslaget till omorganisation av läroanstalten, vilket i väsentliga avseenden skiljer sig från yrkesskolsakkunnigas förslag, har vunnit anslutning från de myndigheter och organisationer, som hörts i ärendet, med undantag dock för statskontoret. Av skäl, vartill jag i det följande återkommer, är jag visserligen icke beredd förorda, att proposition angående omorganisation av skolan nu framlägges på grundval av skolstyrelsens utredning. Utan att taga ställning till förslagets detaljer anser jag mig dock böra uttala, att genom denna utredning framkommit riktlinjer, vilka böra kunna bli vägledande för lösningen av i varje fall den konstindustriella utbildningens problem.

Förslaget utgår från att det viktigaste för uppehållande av en god undervisning är, att möjlighet beredes att till skolan knyta goda lärarkrafter. Styrelsen har emellertid ej ansett sig nu böra framlägga förslag till en fullständig lösning av denna fråga utan begränsar sig till en temporär lösning av frågan om vissa ledande lärarkrafters anställningsförhållanden. Därjämte föreslås en förbättring av vaktmästarpersonalens löneförhållanden.

I förslaget tages emellertid icke ställning till frågan om fördelningen mellan staten och Stockholms stad av de beräknade merkostnaderna för omorganisationens genomförande. De nu tillämpade grunderna för stadens bidrag till

skolan äro sammansatta av ett flertal vid olika, delvis mycket långt tillbaka liggande tidpunkter av staden accepterade bidragsregler. Bestämmelserna ha därigenom blivit synnerligen svåröverskådliga. Detta framträder särskilt starkt, då en omorganisation av skolan nu ifrågasatts. Det är därför icke möjligt att exakt ange de ekonomiska konsekvenserna av förslagets genomförande. Innan slutlig ställning toges till nu ifrågavarande omorganisationsförslag, torde därför frågan om fördelningen framdeles mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för skolans uppehållande böra bli föremål för särskild utredning och förhandlingar upptagas i syfte att tillgodose behovet av enklare och överskådligare principer för kostnadernas fördelning.

Skolstyrelsens förslag beträffande personalens avlöningsförhållanden innebär, att till rektor och vaktmästare vid skolan skulle i fortsättningen utgå rörligt tillägg, medan till andra befattningshavare alltjämt skulle utgå dyrtidstillägg. Detta medför i sin tur, att kristillägg skulle komma att utgå enligt vissa grunder till rektor och vaktmästare samt enligt andra grunder till befattningshavare, som åtnjuta dyrtidstillägg. En sådan anordning skulle komma att än ytterligare komplicera grunderna för fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för skolans uppehållande. Det torde med hänsyn härtill vara lämpligt, att frågan om personalens avlöningsförhållanden löses i ett sammanhang. Icke minst med hänsyn till önskvärdenheten att för det fortsatta utrednings- och omorganisationsarbetet förstärka den administrativa ledningen vid skolan anser jag det dock befogat, att redan nu föreslå en omreglering av rektorstjänsten.

Denna tjänst är för närvarande vakant och uppehålls på förordnande av avdelningsföreståndaren för den högre konstindustriella skolan. Denne, som icke har någon undervisningsskyldighet vid tekniska skolan, tjänstgör tillika såsom timlärare vid tekniska läroverket i Stockholm, där han för närvarande har elva veckotimmars undervisning. Arvodet utgör vid rektorstjänsten 4 500 kronor och vid avdelningsföreståndarbefattningen 800 kronor för år. På nämnda belopp utgå dyrtidstillägg och kristillägg enligt samma grunder som för befattningshavare i statens tjänst vid icke nyreglerade verk.

I likhet med överstyrelsen för yrkesutbildning anser jag det vara av särskild vikt, att tekniska skolan snarast ställes under ledning av en heltidsanställd rektor. Med hänsyn till det ökade arbete, som med omorganisationen sammanhängande spörsmål kan beräknas medföra för rektor vid skolan, synes det mig lämpligt, att så sker redan från och med nästa budgetår. De nuvarande löneförmånerna vid rektorstjänsten äro emellertid icke sådana, att utsikter finnas att förvärva en för ändamålet lämplig, heltidsanställd rektor. Jag anser mig därför böra förorda, att rektorsarvodet höjes med 3 500 kronor till 8 000 kronor. Om så sker, skulle löneförmånerna vid rektorstjänsten komma att med nuvarande dyrtidstillägg och kristillägg uppgå till omkring 13 150 kronor. Om samma person förordnas att uppehålla såväl rektorstjänsten som avdelningsföreståndarbefattningen för den högre konstindustriella skolan, komma de sammanlagda avlöningsförmånerna vid befattningarna att uppgå till omkring 14 450 kronor. Staten torde ensam böra bestrida merkostnaden, 3 500 kronor, för höjningen av rektorsarvodet, medan kostnaderna för därå belöpande dyrtidstillägg och kristillägg torde böra bestridas av staten och Stockholms stad med hälften vardera.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde anslagsposten till bidrag till tekniska skolan böra höjas med 3 500 kronor och anslagsposten till dyrtidstillägg med 800 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter några ändringar för

nästa budgetår beträffande statens bidrag till skolan, torde anslaget böra höjas med (3 500 + 800 =) 4 300 kronor till (167 200 + 4 300 =) 171 500 kronor. Stockholms stads fasta bidrag torde böra utgå med oförändrat belopp, 23 589 kronor, varjämte staden liksom nu bör bidraga till dyrtidstillägg m. m.

Utskottet. Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 171 500 kronor, därav 23 589 kronor skola utgå under villkor, att Stockholms stad för samma tid för berörda ändamål, under iakttagande av vad i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 18 februari 1944 anförts, bidrager med enahanda belopp, samt med beräkning, att 480 kronor tillskjutas av Sjöstedtska fonden.

Stockholm den 18 april 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 89.